

Plaatstrouw van bijen (Hym., Apidae)

door

F. C. J. FISCHER

Tijdens een kort verblijf in Valkenburg (L.) gedurende de Pinksterdagen (24—25 Juni 1953) had ik een vreemde ervaring met een bijenzwerm.

Vóór het hotel stond een Belgische personenauto. Op het linkerspatbord krioelden honderden bijen (*Apis mellifera* L.). Toen ik erop opmerkelijk gemaakt werd, was reeds een imker bezig de zwerm in een kartonnen doos te vegen. Er bleven echter nog steeds honderden bijen om de auto vliegen en vele zetten zich neer op spatbord en band (foto 1). De Belgische familie liet de auto staan en nog de gehele dag bleven de bijen in de buurt. Of de imker in de later door een korf vervangen doos veel bijen heeft meegenomen, is mij niet bekend.

De volgende morgen verdween de Belgische familie met auto. In de loop van deze ochtend kwam er een vrachtauto voorrijden en het duurde niet lang of ook op het linker spatbord van deze vrachtauto zetten de bijen zich neer. Tot mijn spijt heb ik hiervan geen foto; mijn film was op.

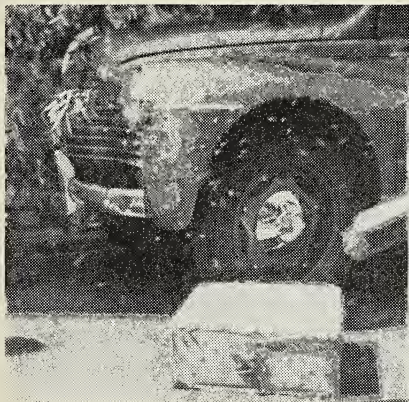

foto 1

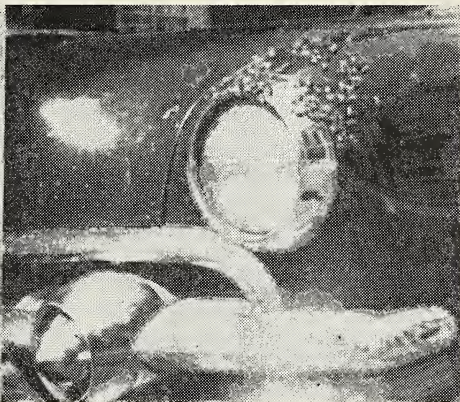

foto 2

Tijdens de lunch parkeerde ik mijn auto ongeveer op dezelfde plaats en even later zat er een groot aantal bijen op de overeenkomstige plaats van mijn auto (foto 2).

Dr J. DE WILDE was zo vriendelijk een verklaring van dit verschijnsel te geven. Hij vertelde en schreef mij later:

„De zwerm, die U waarnam, is ongetwijfeld een voorzwerm geweest. De datum van waarneming en de laag bij de grond gelegen plaats van vestiging wijzen hierop. Wanneer zo'n zwerm enige tijd blijft hangen, treedt bij een toenemend aantal bijen een binding op aan de nieuwe plaats, die meer of minder sterk kan zijn. Haalt men min of meer willekeurig een gedeelte der bijen met de koningin weg, dan zal van de overgebleven bijen een deel terugvliegen naar de korf en een deel (waarbij de nieuwe binding is opgetreden) zal hardnekkig op de nieuwe plaats blijven, gebonden door zijn „plaatstrouw“. Bijen herkennen hun woning voornamelijk „op het gezicht“; het is dus waarschijnlijk, dat het kenmerk dat de drie auto's gemeen hadden (motorkap met voorwiel en rond voorlicht), voor de achterblijvers het „herkenningsteken“ vormde”.

Summary

Discussion of the observation that a large number of bees settled on the left mudguard of 3 cars, parked consecutively on the same spot during two days. This phenomenon must be ascribed to the visual element of the homing instinct of a new bee swarm.

Rotterdam, Lumeystraat 7c, Juni 1953.

Over de classificatie van de zogenaamde Microlepidoptera

door

A. DIAKONOFF

Het is een algemeen en betreurenswaardig feit, dat de specialisten van de Microlepidoptera — en dit geldt ook voor andere insectengroepen — zich te veel bezig houden met de taxonomie van de soorten en niet kritisch genoeg zijn met betrekking tot de indeling van deze soorten in genera; nog minder rekenschap plegen zij te houden met de onderlinge samenhang van deze genera en van de nog hogere systematische groepen. De verklaring hiervan is eenvoudig. In het algemeen is het veel gemakkelijker om twee soorten dan twee genera, twee genera dan twee subfamilies te onderscheiden. Hoe hoger de systematische eenheden, hoe meer kenmerken dienen gebruikt te worden om ze doeltreffend van elkaar te scheiden. Bovendien, hoe hoger men de systematische ladder opgaat, hoe subjectiever zijn sporten zijn. Een soort, immers, is onze basis, de meter in ons metrieke systeem. Met de tegenwoordige stand van onze kennis mogen wij de soort als de natuurlijke en absolute systematische eenheid aannemen. Er bestaat dan ook betrekkelijk weinig onenigheid ten aanzien van de systematiek van de soorten. De onderverdeling van deze eenheid en nog meer, de combinatie van soorten tot genera, van deze tot tribus, subfamilies en families, is een zaak waarin persoonlijk inzicht van de specialist een grote rol gaat spelen, zodat het arbitraire element groot wordt. Velen van ons prefereren het zich niet op het gladde pad van de classificatie van de hogere groepen te begeven, doch de nomenclatuur, door anderen opgesteld, vaak zonder critiek, over te nemen. Uiteraard raken dergelijke „geijkte” naamlijsten in de loop der jaren verouderd; hoe langer men hun namen klakkeloos blijft kopiëren, hoe verder men afdwaalt van de werkelijkheid.

Edoch, in principe geloven wij aan het bestaan van een natuurlijk systeem ook van hogere groepen. Het feit dat het een arbitrair karakter heeft is, mijns inziens, aan twee redenen te wijten. Ten eerste, dat vele vormen, die ons het opstellen van de onderlinge verwantschap van genera en hogere groepen zouden vergemakkelijken, uitgestorven zijn; hier is natuurlijk niets aan te verhelpen. Ten tweede echter, dat onze kennis van de levende vormen onvolledig is, en hier is wel wat aan te doen. Naarmate nieuwe vormen bekend worden en oudere beter en met inachtneming van steeds meer kenmerken worden bestudeerd, verdiepen zich onze inzichten in de systematiek van de hogere groepen en zij maken een positieve vooruitgang in de richting van een natuurlijke classificatie mogelijk. Dit maakt de studie van de systematiek van deze hogere groepen zeer aantrekkelijk.

Onze tijd is gekenmerkt door een nogal chaotische situatie van de systematiek van de Microlepidoptera. De „klassieke” periode van betrekkelijke rust, toen